

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 342/2025-25

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Roberta Šorla a sudcov Ivana Fiačana (sudca spravodajca) a Martina Vernarského v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľov [REDAKOVANÉ], narodenej [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], narodeného [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], narodeného [REDAKOVANÉ], a [REDAKOVANÉ], narodeného [REDAKOVANÉ], všetci [REDAKOVANÉ], zastúpených ADVOKÁTI Müller § Dikoš, s.r.o., Tolstého 1201/20, Žilina, proti postupu Mestského súdu Bratislava IV v konaní sp. zn. B1-6C/7/2017 takto

r o z h o d o l :

1. Postupom Mestského súdu Bratislava IV v konaní sp. zn. B1-6C/7/2017 **bolo porušené** základné právo sťažovateľov na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a ich právo na prerokovanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
2. Mestskému súdu Bratislava IV **prikazuje**, aby v konaní sp. zn. B1-6C/7/2017 konal bez zbytočných prietáhov.
3. Sťažovateľom **priznáva** finančné zadosťučinenie každému po **1 000 eur**, ktoré **je** im Mestský súd Bratislava IV **povinný** zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
4. Mestský súd Bratislava IV **je povinný** nahradiť sťažovateľom trovy konania **949,17 eur** a zaplatiť ich právnomu zástupcovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
5. Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti **nevyhovuje**.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Skutkový stav a argumentácia sťažovateľov

1. Sťažovatelia sa ústavnou sťažnosťou doručенou ústavnému súdu 14. mája 2025 domáhajú vyslovenia porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom mestského súdu v označenom konaní. Navrhujú, aby ústavný súd prikázal mestskému súdu konať bez zbytočných prietáhov, priznal im finančné zadost'učinenie každému 10 000 eur a náhradu trov konania.
2. Ústavný súd uznesením č. k. III. ÚS 342/2025-16 zo 17. júna 2025 podľa § 56 ods. 5 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) prijal ústavnú sťažnosť sťažovateľov na ďalšie konanie v celom rozsahu.
3. Z obsahu ústavnej sťažnosti, jej príloh a vyjadrenia mestského súdu vyplýva, že sťažovatelia sa žalobou doručенou pôvodne na Okresný súd Bratislava I 17. februára 2017 domáhajú uloženia povinnosti žalovaným zaplatiť náhradu nemajetkovej ujmy spôsobenej sťažovateľom v príčinnej súvislosti s usmrtením ich blízkej osoby následkom dopravnej nehody. V napadnutom konaní bolo vykonaných päť pojednávanií (16. septembra 2019, 7. novembra 2019, 17. júna 2021, 7. septembra 2021 a 19. marca 2024). V období od decembra 2020 do júna 2021 boli štyri nariadené pojednávania zrušené z dôvodu pandemických opatrení (prvýkrát na základe žiadosti sťažovateľov, pozn.). Dňa 15. apríla 2021 podali sťažovatelia návrh na pripustenie vstupu ďalších subjektov do konania. Uznesením z 2. júna 2021 pripustil okresný súd vstup žalobcov v 5. a 6. rade. Podaním doručенým súdu 18. júna 2021 sťažovatelia vzali žalobu čiastočne späť a zmenili žalobu. Okresný súd uznesením zo 7. septembra 2021 pripustil zmenu žaloby. Uznesením z 8. novembra 2021 okresný súd nariadil znalecké dokazovanie znalcom z odboru cestnej dopravy, čo sťažovatelia napadli sťažnosťou. Uznesením z 5. mája 2022 okresný súd rozhodol o zmene nariadeného znaleckého dokazovania, a to znalcami z dvoch odvetví. Dňa 19. januára 2023 okresný súd zaslal stranám sporu znalecký posudok s výzvou na vyjadrenie sa k nemu.
4. Sťažovatelia 30. marca 2023 podali žiadosť o nariadenie termínu pojednávania. Posledné (v poradí piate) pojednávanie bolo vykonané 19. marca 2024 a odročené na 7. jún 2024. Toto pojednávanie bolo zrušené zo zdravotných dôvodov zákonného sudcu. Ďalšie pojednávanie nariadené na 10. január 2025 bolo zrušené z dôvodu preloženia zákonného sudcu.
5. Sťažovatelia namietajú nečinnosť mestského súdu a jeho nesprávny postup, čo sa týka znaleckého dokazovania. Znalecké dokazovanie považujú za nedôvodné. Od posledného vykonaného pojednávania už uplynul rok, aktuálne je pojednávanie odročené na neurčito. Napadnuté konanie už trvá viac ako 8 rokov, pričom ide pre nich o mimoriadne citlivú vec. Sťažovatelia žiadnym spôsobom nepredlžovali napadnuté konanie.

II.

Vyjadrenie mestského súdu

6. V podaní doručenom ústavnému súdu 4. júla 2025 podpredseda mestského súdu podrobne popísal priebeh napadnutého konania. Predmetný spor považuje po právnej a skutkovej stránke za zložitejší, keďže v priebehu konania vystala potreba nariadenia znaleckého dokazovania na odborné posúdenie otázok. Súd sa musel oboznamovať aj so súvisiacim trestným konaním vedeným proti žalovanej v 1. rade. Ku skutočnosti, že súd dosiaľ nerozhodol, v spore meritórne prispievajú strany sporu, aj samotní sťažovatelia, ktorí vznášali pred nariadenými pojednávaniami procesné návrhy, s ktorými sa súd musel vysporiadať, a rovnako predkladali vyjadrenia, ktoré súd doručuje v zmysle zásady kontradiktórnosti protistrane sporu pre účely oboznámenia sa s nimi a predloženia prípadného vyjadrenia. Sťažovatelia v priebehu konania podali 15. apríla 2021 nekvalifikovaný návrh na pripustenie ďalších subjektov do konania, s čím bola spojená potreba odstraňovania väd. Taktiež podaním doručeným súdu 18. júna 2021 požiadali o zmenu žaloby, ktorá už bola doručená žalovaným (po zrealizovaní prípravy pojednávania) a čiastočné späťvzatie žaloby. Mestský súd poukázal aj na pandemickú situáciu, prechod agendy z okresného súdu na základe novej súdnej mapy a zaťaženosť mestského súdu. Dňa 30. júna 2025 bolo nariadené pojednávanie na 6. október 2025.

III.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

7. Ústavný súd si pri výklade základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov garantovaného v čl. 48 ods. 2 ústavy osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie veci v primeranej lehote, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (I. ÚS 132/03, IV. ÚS 105/07, IV. ÚS 302/2020, II. ÚS 123/2022) a ich prípadné porušenie možno preskúmať spoločne. Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstráni. K vytvoreniu želateľného stavu, t. j. stavu právnej istoty, dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (IV. ÚS 221/04, III. ÚS 154/06, II. ÚS 438/2017, II. ÚS 118/2019).

8. Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným prietahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (I. ÚS 41/02, III. ÚS 111/02, IV. ÚS 99/07) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje, správanie účastníka súdneho konania a postup samotného súdu. V rámci prvého kritéria prihliada ústavný súd aj na predmet sporu (povahu prerokúvanej veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľov. Podľa rovnakých kritérií postupoval ústavný súd aj v danom prípade.

9. Predmetom napadnutého konania je žaloba o uloženie povinnosti zaplatiť náhradu nemajetkovej ujmy. Ide o vec, ktorá patrí do bežnej rozhodovacej agendy všeobecných súdov a po právnej stránke nie je zložitým konaním. Určitý stupeň faktickej zložitosti súvisí s potrebou nariadenia znaleckého

dokazovania na preverenie skutočností uvedených v žalobe. V napadnutom konaní boli vypracované dva znalecké posudky.

10. Predmet posudzovaného konania pred mestským súdom nie je časovo zvlášť prioritizovaný, aj keď je nepochybné, že význam samotného konania a jeho výsledok je nepochybne pre sťažovateľov markantný a ústavný súd v žiadnom prípade nemá v úmysle tento význam zľahčovať.

11. V rámci posúdenia druhého kritéria používaného pre hodnotenie prípadných zbytočných prietáhov v súdnom konaní ústavný súd nesúhlasí s tvrdením sťažovateľov, že svojím správaním neovplyvnili dĺžku napadnutého konania. Je síce pravdou, že využitie procesných prostriedkov (v prípade sťažovateľov podanie sťažnosti proti uzneseniu o nariadení znaleckého dokazovania, návrhy na pripustenie ďalších subjektov do konania) je vecou sporovej strany. Rozhodovanie o týchto návrhoch nepochybne spôsobilo v určitej miere predĺženie napadnutého konania. V tomto smere ústavný súd poukazuje na svoju judikatúru, v ktorej uviedol, že v dôsledku uplatnenia procesných práv účastníkom konania nepochybne dochádza k predĺženiu konania, zodpovednosť za tento stav neznáša oprávnená osoba, ale nemožno ju pripísať ani štátnemu orgánu konajúcemu vo veci (III. ÚS 586/2012, II. ÚS 484/2016, II. ÚS 389/2022). Sťažovatelia, riadne zastúpení osobou práva znalou – advokátom, v priebehu konania menili žalobu, s čím sa súd prvej inštancie musel vysporiadať. V tomto smere ústavný súd tiež pripomína, že konanie bez zbytočných prietáhov v súlade s čl. 48 ods. 2 ústavy predpokladá, že žalobný návrh strany žalobcu spĺňa zákonom ustanovené náležitosti (I. ÚS 128/03, I. ÚS 252/06, II. ÚS 250/2021, III. ÚS 339/2024). Na uvedené skutočnosti ústavný súd prihliadol pri úvahe o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia.

12. Napokon sa ústavný súd zaoberal aj tretím kritériom, teda postupom mestského súdu v napadnutom konaní. Predovšetkým poukazuje na to, že celkové trvanie tohto konania, v čase podania ústavnej sťažnosti 8 rokov, na prvoinštančnom súde bez akéhokolvek meritórneho rozhodnutia je už samo osebe neprimerané. Čo sa týka samotného postupu mestského (predtým okresného) súdu, z preskúmania obsahu ústavnej sťažnosti, jej príloh a súvisiaceho vyjadrenia ústavný súd zistil, že konanie bolo poznačené zbytočnými prietahmi. Prvé pojednávanie bolo nariadené v máji 2019, teda až dva roky od začatia konania. V priebehu obdobia od decembra 2019 do októbra 2020, keď bol nariadený termín pojednávania, nevykonal súd prvej inštancie žiadne relevantné úkony smerujúce k rozhodnutiu vo veci. Výnimkou bolo iba uznesenie z 3. júla 2020 o vrátení súdneho poplatku na základe žiadosti. Táto nečinnosť v trvaní 10 mesiacov bola spôsobená v súvislosti so zmenou zákonného sudcu. Ďalšie obdobie nečinnosti mestského súdu identifikoval ústavný súd v období od júna 2024, keď došlo k zrušeniu naradeného pojednávania, do októbra 2024, keď bolo nariadené ďalšie pojednávanie. Aj toto obdobie nečinnosti v trvaní 5 mesiacov bolo spôsobené zmenou zákonného sudcu. Celkovo v priebehu napadnutého konania došlo päťkrát k zmene zákonného sudcu.

13. Vo vzťahu k obrane mestského súdu, ktorý poukázal na objektívne dôvody – reformu súdnictva, neprimeranú zaťaženosť súdu, ústavný súd odkazuje na svoju ustálenú judikatúru, podľa ktorej v súlade s medzinárodným štandardom uplatňovania dohovoru platí, že personálne problémy justičného systému nezbavujú štát zodpovednosti za zbytočné prietahy v súdnom konaní (III. ÚS 17/02, III. ÚS 554/2024). Na druhej strane ústavný súd poznamenáva, že v súvislosti

s prechodom výkonu súdництва v civilných veciach, hoci okolnosti súvisiace s reformou súdництва z júna 2023 nemôžu byť na ťarchu sťažovateľov, treba zohľadniť a akceptovať určitý čas nevyhnutný na reorganizáciu, ktorým sú poznačené všetky súdne konania (napr. III. ÚS 595/2023, III. ÚS 13/2024).

14. Ústavný súd námietku sťažovateľov o neopodstatnenosti znaleckého dokazovania aj vzhľadom na namietané porušenie základného práva bližšie nehodnotil, pretože ju v tomto štádiu napadnutého konania možno považovať za predčasnú.

15. Vychádzajúc z uvedených zistení, dospel ústavný súd k záveru, že v napadnutom konaní došlo k zbytočným prietahom ústavnej intenzity, ktoré boli spôsobené nečinnosťou mestského súdu. Preto vyslovil porušenie základného práva sťažovateľov na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a zodpovedajúceho práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku tohto nálezu).

16. Podľa § 133 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde ak porušenie práv alebo slobôd vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal. Keďže ústavný súd konštatoval porušenie označených práv sťažovateľov, prikázal mestskému súdu, aby vo veci konal bez zbytočných prietahov (bod 2 výroku tohto nálezu).

IV.

Primerané finančné zadosťučinenie

17. Podľa § 133 ods. 3 písm. e) zákona o ústavnom súde ak ústavný súd ústavnej sťažnosti vyhovie, môže priznať sťažovateľovi primerané finančné zadosťučinenie, ak o to požiadal. Sťažovatelia si v ústavnej sťažnosti uplatnili nárok na priznanie primeraného finančného zadosťučinenie každému v sume 10 000 eur. Žiadosť odôvodnili neprimeranou dĺžkou napadnutého konania a významom ich veci pre nich samotných.

18. Cieľom primeraného finančného zadosťučinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany, nielen vyslovenie porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez pokračujúceho porušovania základného práva (IV. ÚS 210/04, I. ÚS 257/08, IV. ÚS 302/2020). Pri rozhodovaní o primeranom finančnom zadosťučinení ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti, z ktorých vychádza aj ESLP, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

19. S poukazom na doterajšiu dĺžku napadnutého konania, na jeho skutkovú zložitost', správanie sťažovateľov a na konštatovanú opakovanú nečinnosť mestského súdu, berúc do úvahy aj objektívne okolnosti, ktoré mali vplyv na postup mestského súdu v konaní, deklarovanie porušenia práv sťažovateľov a príkaz konať v napadnutom konaní, je podľa názoru ústavného súdu primerané priznať každému zo sťažovateľov finančné zadosťučinenie v sume 1 000 eur (bod 3 výroku nálezu). Vo zvyšnej časti požadovaného finančného zadosťučinenia ústavný súd ústavnej sťažnosti nevyhovel (bod 5 výroku tohto nálezu).

V.
Trovy konania

20. Zistené porušenie ústavných práv sťažovateľov odôvodňuje to, aby im mestský súd podľa § 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde úplne nahradil trovy konania, ktoré im vznikli právnym zastúpením. Preto ústavný súd rozhodol o povinnosti mestského súdu nahradiť sťažovateľom v určenej lehote trovy konania na účet ich právneho zástupcu (výrok 4 tohto nálezu).

21. Ústavný súd s ohľadom na fakultatívnosť priznania náhrady trov konania podľa § 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde priznanú odmenu za poskytovanie právnych služieb primerane znížil. Vzhľadom na to, že právny zástupca zastupoval sťažovateľov v konaní pred ústavným súdom o jednej ústavnej sťažnosti, v ktorej sa argumentácia vzťahuje na všetkých sťažovateľov rovnako, v podstatnej miere boli znížené nároky na prípravu zastupovania a spísanie ústavnej sťažnosti (obdobne II. ÚS 467/2021, II. ÚS 136/2023, II. ÚS 590/2023, III. ÚS 537/2024).

22. Trovy konania pozostávajú z odmeny a ďalších náhrad advokáta v celkovej výške 949,17 eur s DPH, ktoré boli určené podľa vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (odmena podľa § 11 ods. 3 vyhlášky za dva úkony právnej služby po 371 eur/úkon, a to prevzatie a príprava zastúpenia a podanie ústavnej sťažnosti; náhrada podľa § 16 ods. 3 vyhlášky 2 x 14,84 eur; DPH podľa § 18 ods. 3 vyhlášky 177,49 eur).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 17. júla 2025

Robert Šorl
predseda senátu